

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Ioviani Pontani. De Aspiratione Libri duo. Charon
Dialogus. Antonius Dialogus. Activs Dialogus. Aegidius
Dialogus. Asinvs Dialogus. De Sermone Libri Sex. Belli,
Qvod Ferdinandvs Senior ...**

Pontano, Giovanni Giovano

Venetiis, 1519

Quae ad habitum hunc innominatum pertineant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12960

DE SERMONE

natura officij. Quo fit, idem bonus ut sit vir, cuius probus, homo hominis amicus, gratus ac iucundus & simul cunctis publice & privatis singulis, molestus uero nemini. quicquid in conuersationibus, uitaq; sociabili eum se se geret, ut lenibus pariter gratus sit, ac severis, iucundis aequis ac tristibus, mansuetis item, ac duriusculis, præstabilitq; aduersum singulos id quod Horatius præcipit,

" Sed pater ut gnatis, sic nos debemus amicis,

" Si quod inest uitium, non fastidire strabonem

" Appellat poetum blandus pater.

Quæ ad habitum hunc innominatum pertineant.

Omnino igitur huiusmodi habitu qui est prædictus, ita loquetur in gratiam, ut in impudentiam aliquam ullo modo incidat, aut parum modestam commendationem ac laudem. Quod si quandoque deflecenter dum sit a linea, illud seruabit, quod iij q; rapida, ac maiora tranant flumina, in obliquum trahi se tantisper ut finant, dum ea ratione ad alteram ferantur ripam, cum uelle aduersum ire contentius, sit etiam modo difficile, uerum etiam temerarium, longeque periculosissimum. de quo idem illud iure dic poterit, quod de Empedocle ridet Horatius, Rursusque ita aliquando aduersus contendet, eaq; modestia & lenitate aut refragabitur, aut parum aliquid probabit, ut exemplo illorum qui dirigere uirgulam, aut flagellū incuruum uolunt, et sensim, & molliter retorquendo dirigere illud studeant, nemaiorem dum afferre uim uolunt, flagellum ipsum frangant. Quid enim imprudentius? quam dum studes benefacere, id agas, ut obsis. Aduersatio enim immodesta, & parum prudens, iram nunc occultam parit, atque indignationem, nunc manifestum odium, sèpe etiam repentinum exercitat impetum, id quod incivilis, et parum experti est hominis, quod quantopere sit evitandum, Antisthenes factum docet. Illud itaque præcipue Iunenalis attendendum est dictum,

- " Venit & Crispi iucunda senectus,
- " Cuius erant mores, qualis facundia, mite
- " Ingenium, maria ac terras, populosque regenti,
- " Quis comes utilior, si clade, & peste sub illa
- " Sæuitiam damnare, & honestum ferre liceret
- " Consilium. Sed quid uiolentius aure tyranni?
- " Cum quo de pluvijs, aut aestibus, aut nimbose,
- " Vere locuturi fatum pendebat amici.

Ille igitur nunquam direxit brachia contra Torrentem.

Itaq; hic ipse Crispus maximus & ciuis, & senator in ipso aduersandi, atq; in gratiam loquendi genere sic quidem continuuit, ut a' rapiditate fluminis illius trahi se in obliquum pro re, ac tempore permisere, quod seruans seuissimum monstri rabiem, et si difficulter praeteriret tam. Sed desinamus iam in hac ipsa mediocritate indaganda ubiores uelle uideri, aut acutiores. Cum & in gratificando, & in obsequendo, aut componendo, ac tum modeste aduersando, tum obsequendo pudenter, satis illud fuerit, delectus si adhibetur, de quo ab' de admodum dictum est. Vides iam quae mediocritas hæc ipsa sit, et qualis, quodq; apud Græcos est ignominis, ut minus mirum uideri possit, si sua apud Latinos appellatione caret, quando qui de ijs Latine scripsit, perscrutando ea, & quæ, ac quales uirtutes ipsæ sint in dagendo, Aristoteleo præsertim more, aut nullus in hunc usq; diem exitit, aut eius scripta ad nostra hæc tempora parum peruenere.

De Comitate.

Cæterum recte inquireti, ac pscrutanti acutius, quæ uirtutis huius partes sint ac munera apparebit fortasse eam esse Comitatem, de qua non pauca haud multo ante dicta sunt a' nobis, quando Comitas ipsa communis est ad omnes, non ad paucos, ad exterios, ignotosq; non tantum ad ciues, et cognitos, ac familiares, neq; modo ad æquales, atq; eiusdem ordinis, uerum ad ignobiles, atq; in excuso gradu constitutos, aduersaturq; in uerbis, ac colloctionibus, studeiq; oblectare, atq; in gratiam loqui, minimeq; molestiam afferre, neq; ab honesto recedit, atq; utili. Liuius quoq; (alios ut præterea scriptores) satis aperte pluribus in locis nobis ostendit, Comem uirum suauem esse in consuetudinibus, ac familiaritatibus & facilem admodum ac lenem, dantemq; operam, ut quibus cum familiaritatem exercet atq; consuetudinem, gratiam sibi eorum sic conciliat, ut tanquam influat in ipsorum animos. Itaq; nideamus obsecro quid hic ipse Liuius de Marco Valerio Corinno loquatur. Nō alius militi familiarior dux fuit, omnia inter infimos, militum haud grauata munia obeundo. In ludo præterea militari, cum uelocitatis uiriumq; æquales certamina ineunt, comiter facilis, uincere, aut uinci uultu eodem, nec quenquam aspernari, patrem qui se offerret. Agnosce facilitatem eius ad cedendum, minimeq; esse contentiosum, uultum insuper, qui indicio esse potest, quibus etiam ueteretur uerbus. Adhæc & communitatem tantam illâ quidē, ut dux ipse militem non aspernaretur quenquam concertatorem in iaculando, equitando, in cursu se exercendo. Præterea consyderemus eiusdem